

TÜRKİYE-AB MÜLTECİ ANLAŞMASI VE AB'YE TAM ÜYELİK YOLUNDA GÜMRÜK BİRLİĞİ'NİN DERİNLEŞTİRİLMESİ

-

30.03.2016

29.03.2016

AB Haber

18 Mart 2016 da Türkiye ile AB arasında Brükselde imzalanan Anlaşmaya göre; 20 Mart gece yarısından sonra Türkiye üzerinden Yunan adalarına geçen ve başta Almanya olmak üzere AB ülkelerine iltica etmek isteyen öncelikle büyük çoğunluğu Suriyeli olmak üzere Kuzey Iraklı (ekseriyetle Kürt), Afganistanlı, Sudanlı, Somalili, Bangladeşli vb. gibi mültecileri aşağıda detaylı izah edilen şartlar çerçevesinde AB Türkiye'ye iade edecek ve Türkiye'de bu mültecileri Geri Kabul Ederek güvenliklerini, barınmalarını, sağlık, eğitim ve beslenme gibi ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Oysa biz Anlaşma kapsamında; Türkiye-AB arasındaki GÜMRÜK BİRLİĞİ nin (GB) 1996'dan beri devam eden Sanayi Mallarının taraflar arasında Serbest Dolaşımından sonra; a) Hizmetler (Kamu Alımlarının-Devlet ihalelerinin karşılıklı açılması, Bankacılık, Sigortacılık, Ulaştırma, Lojistik, Sağlık, Turizm vb.) b) Sermaye, c) Kişilerin Serbest Dolaşımı ile de Derinleştirilmesini ümit ediyorduk. Böylece Türkiye-AB ilişkilerinde bir üst basamağa geçerek GB aşamasından Ortak Pazar (OP) aşamasına ulaşacak ve Tam Üyeliğe bir adım daha yaklaşacaktık. Hatta Başbakan Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU 7 Mart 2016 da Brüksele giderken Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent TUFENKÇİ yi de beraberinde götürmüştü ve GB nin Yenileneceğini ilan etmişti. Ayrıca, 18 Martta Brükselde GKRY nin veto koyduğu 5 fasıl üzerindeki (müzakere başlığı-chapter) vetoların kaldırılarak müzakerelere açılmasını bekliyorduk.

Ancak 18 Marttaki anlaşma sadece mültecilerle sınırlı kaldı. Beklentilerimizin çoğu gerçekleşmedi. Yalnız Fransa eski Cumhurbaşkanı Nikolay Sarkozy nin Türkiyeyle AB arasındaki tam üyelikle ilgili müzakere başlıklarından veto koyduğu Bütçe ve Mali Kontrol ile ilgili 33. Fasıldaki vetoyu yeni Fransa Cumhurbaşkanı Francois Hollande kaldırdı ve bu fasılda AB Hollanda Dönem Başkanlığında Haziran ayına kadar müzakerelerin başlatılmasına karar verildi. AB, Anlaşma kapsamında mültecileri Türkiye'ye geri göndermeyi yönetmek ve denetlemek amacıyla Yunan adalarına Arapça ve Kürtçe de bilen mülteci hukukuna vakıf 2500 ile 4000 arasında uzman gönderecektir. Bunun AB bütçesine maliyeti ise 300 milyon dolar civarında olacaktır. Ayrıca yine Anlaşma uyarınca Türkiye'ye hemen verilecek 3 milyar Euro ekonomik yardım doğrudan Türkiye'ye değil Türkiye'deki 3 milyon civarındaki Suriyeli mültecilerin sağlık, eğitim, barınma, beslenme vb gibi ihtiyaçlarını karşılayacak projelere harcanacaktır. Eğer ihtiyaç hasıl olursa 2018 e kadar yine sadece doğrudan mülteciler için kullanılacak projelere tahsis edilmek üzere ikinci bir 3 milyar Euro daha AB tarafından 18 Martta Brükselde taahhüt edilmiştir. Aslında mülteci sorunu sadece Türkiye ile AB arasında bir sorun değildir. Dünyada 50 milyon civarında mülteci olduğu tahmin edilmektedir. Avrupadaki mülteci sayısı ise 1,5 milyondur yani bunun sadece % 3 üdür. Oysa AB nüfusu 500

milyondan fazladır. Yani ABye toplam nüfusunun % 0,25 oranında mülteci gelmiş ve AB büyük paniğe kapılmıştır. Türkiyede ise yasal ve yasa dışı göçmen sayısı nüfusumuzun % 8 ine ulaşmış durumda yani AB nin tam 32 katıdır. 18 Mart Anlaşmasıyla Türkiye'ye favor yapılmış gibi lanse edilen Türkiye-AB Vize Serbestisi konusunda ise zaten 1963 tarihli Ankara Antlaşmasında, 1970 tarihli Katma Protokolde, 1/80 sayılı Ortaklık Konseyi Kararında yer alan hükümler kapsamında ve birçok ABAD (Avrupa Birliği Adalet Divanı) kararında Türk vatandaşlarının AB ülkelerine vize serbestisine sahip olduğu açıkça zikredilmektedir. 1980den bu yana AB ülkeleri Türkiyede Ankara Anlaşması ve Katma Protokole açıkça aykırı bir biçimde hukuksuz ve gereksiz vize uygulamaktadırlar. T.C. vatandaşları yılda en az 40 milyon Euro Schengen Vizesi harcı ödemektedirler. 1980den bu yana Türk vatandaşlarının cebinden çıkan ve AB ülkelerinin kasalarına haksız yere giden para miktarı toplamda 1,5 milyarı Euroyu aşmış bulunmaktadır. Vize uygulaması 1996 yılından beri AB ile Gümrük Birliği ilişkisi içinde olan ve Tam Üyelik müzakereleri yürüten bir ülkeye uygulanması da açıkça hak gaspı ve Rekabet engelidir.

ANLAŞMANIN DETAYLARI VE AB KOMİSYONUNUN ANLAŞMAYLA İLGİLİ AÇIKLAMASI

18 Mart 2016 da AB Konseyi Üyeleri Türk muhatapları ile bir araya geldiler. Bu, Kasım 2015dan bu yana, bir yandan Türkiye-AB ilişkilerinin derinleştirilmesine, diğer yandan göç krizine odaklanan üçüncü toplantı oldu.

Türkiye ve Avrupa Birliği, 29 Kasım 2015 tarihinde hayata geçirilen ortak eylem planının uygulanması noktasındaki kararlılıklarını bir kez daha teyit etti. Türkiye'nin iş piyasasını geçici koruma altındaki Suriyelilere açması, Suriyeliler ve diğer uyruklular için yeni vize koşullarının getirilmesi, Türk Sahil Güvenlik Komutanlığı ile polisinin güvenlik çabalarını arttırması ve artan bilgi paylaşımı dâhil olmak üzere, bu aşamaya kadar pek çok ilerleme kaydedilmiştir. Ayrıca, Avrupa Birliği somut projeler yoluyla 3 milyar Avroluk Türkiye Mülteci Aracı kapsamında ödemelere başlamış ve geçen Aralıkta 17. Fas'ın açılması dâhil olmak üzere, katılım müzakereleri ve vize serbestisi alanındaki çalışmalarda ilerleme kat etmiştir. Bunlara ilaveten Türkiye 7 Mart 2016da, Türkiyeden Yunanistana geçen ve uluslararası korumaya muhtaç olmayan tüm göçmenlerin süratli bir şekilde geri gönderilmesini ve Türk karasularında yakalanan tüm düzensiz göçmenleri geri almayı kabul etmiştir. Türkiye ve AB ayrıca göçmen kaçakçılarına karşı alınan tedbirleri arttırmaya devam etme konusunda mutabık kalmış ve Ege Denizinde NATO faaliyetlerinin yürütülmesini memnuniyetle karşılamışlardır. Türkiye ve AB aynı zamanda daha fazla, süratli ve kararlı çabaya ihtiyaç duyulduğunu kabul etmiştir.

Kaçakçıların çalışma yöntemlerinin sekteye uğratılması ve göçmenlere hayatlarını riske atmayacakları bir alternatifin sunulması için AB ve Türkiye bugün, Türkiyeden ABye yönelik düzensiz göçe bir son verme kararı almışlardır. Bu amaçla, aşağıdaki ilave adımları atma noktasında mutabık kalmışlardır:

1) 20 Mart 2016dan itibaren Türkiyeden Yunan adalarına geçen tüm yeni düzensiz göçmenler Türkiye'ye geri gönderilecektir. Bu adım AB hukuku ve uluslararası hukukla tam uyumlu bir şekilde gerçekleştirilecektir, dolayısıyla herhangi bir toplu sınır dışı eylemi olmayacaktır. Tüm göçmenler ilgili uluslararası standartlar uyarınca ve geri-göndermeme (non-refoulement) ilkesine saygı göstererek korunacaktır. Bu uygulama insan mağduriyetlere son verilmesi ve asayışı yeniden tesis etmek için gereken geçici ve olağan dışı bir adımdır. Yunan adalarına ulaşan göçmenler gereken şekilde kayıt altına alınacak ve yapılan iltica başvuruları Sığınma Usulleri Direktifi uyarınca Yunan makamları tarafından, BMMYK (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği) ile işbirliği içerisinde, bireysel olarak işleme konulacaktır. Sığınma başvurusunda bulunmayan göçmenler ile belirtilen direktif

uyarınca başvurusu kabul edilmez ya da kabul edilemez bulunan göçmenler, Türkiye'ye geri gönderilecektir. Türkiye ve Yunanistan, AB kurum ve kuruluşlarının desteği ile gereken tedbirleri alacak ve ihtiyaç duyulan ikili düzenlemeler üzerinde mutabık kalacaklardır. Buna irtibatı sağlamak ve bu şekilde söz konusu düzenlemelerin aksaksız bir şekilde işleyişini kolaylaştırmak için 20 Marttan itibaren Yunan adalarında Türk görevlilerinin ve Türkiye'de de Yunan görevlilerinin bulundurulması dâhildir. Düzensiz göçmenleri geri gönderme operasyonlarının maliyeti AB tarafından karşılanacaktır.

2) Yunan adalarından Türkiye'ye geri gönderilen her bir Suriyeli için Türkiye'deki bir diğer Suriyeli, Birleşmiş Milletler Kırılganlık Kriterleri [UN Vulnerability Criteria] dikkate alınarak, Avrupa Birliği içinde yeniden yerleştirilecektir. Bu ilkenin geri dönüşlerin başladığı günden itibaren uygulanmasını teminen Komisyonun, AB ajanslarının ve diğer üye devletlerin yanı sıra UNHCR'in da yardımıyla bir mekanizma oluşturulacaktır. Daha önce düzensiz bir şekilde AB'ye girmemiş veya girme teşebbüsünde bulunmamış göçmenlere öncelik tanınacaktır. AB tarafında da bu mekanizma kapsamında, 20 Temmuz 2015 tarihinde üye devlet hükümet temsilcilerince Konseyde düzenlenen toplantıda varılan sonuçlarda yer alan taahhütler yerine getirilerek, ilk aşamada kalan 18.000 kişilik yeniden yerleştirme [kapasitesi kullanılarak], yeniden yerleştirmeler gerçekleştirilecektir. Ortaya çıkabilecek diğer yeniden yerleştirme ihtiyaçları, ilave en fazla 54.000 kişi olmak üzere, benzer bir gönüllü düzenleme yoluyla yapılacaktır. Avrupa Birliği Konseyi üyeleri, Komisyonun, 22 Eylül 2015 tarihli AB içerisinde yeniden yerleştirme kararında, bu düzenleme çerçevesinde üstlenilmiş olan üçüncü bir ülkeden AB ülkesine herhangi bir yerleştirme yapılması taahhüdünün, bahse konu Karar kapsamında tahsis edilmemiş yerlerden dengelenmesine imkan verecek şekilde bir değişiklik önerisinde bulunma niyetini memnuniyetle karşılamaktadır. Bu düzenlemelerin düzensiz göçü sona erdirmeye hedefini karşılamaması ve geri dönüş sayılarının yukarıda ifade edilen sayılara yaklaşması durumunda mekanizma gözden geçirilecektir. Geri dönüş sayılarının yukarıda ifade edilen sayıları aşması durumunda ise mekanizma sonlandırılacaktır.

3) Türkiye'den AB'ye doğru, yasadışı göç için kullanılacak yeni deniz veya kara güzergâhlarının açılmasını önlemek amacıyla Türkiye, gereken her türlü tedbiri alacak ve bu doğrultuda, hem komşu ülkelerle hem de AB ile işbirliği yapacaktır.

4) Türkiye ile AB arasındaki düzensiz geçişler sona ermeye başladığında veya en azından ciddi ölçüde ve sürdürülebilir şekilde azaltıldığında, Gönüllü İnsani Kabul Programı devreye sokulacaktır. AB üyesi devletler, bu programa gönüllülük temelinde katkı sunacaktır.

5) Tüm ölçütlerin karşılanmış olması koşuluyla, Türk vatandaşlarına uygulanan vize zorunluluğunun en geç Haziran 2016 sonunda kaldırılabilmesini teminen, vize serbestisi yol haritasının tüm katılımcı üye devletler açısından yerine getirilmesine hız verilecektir. Bu doğrultuda, ölçütlere uyumla ilgili değerlendirmeyi müteakip, Komisyonun Nisan ayı sonuna kadar, Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyinin nihai kararına zemin teşkil edecek uygun bir teklif sunmasını sağlamak üzere Türkiye, kalan yükümlülükleri yerine getirmek için gerekli adımları atacaktır.

6) AB, Türkiye ile yakın işbirliği halinde, Mülteci Aracı [Facility for Refugees in Turkey] kapsamında ilk aşamada tahsis edilmiş olan 3 milyar Avronun aktarılmasını daha da hızlandıracak ve Mart ayı sona ermeden önce, Türkiye tarafından hızlı bir şekilde sağlanacak bildirimler ile birlikte, geçici koruma altındaki kişilere yönelik daha çok sayıda projeye fon kaynağı aktarılmasını sağlayacaktır. Mültecilere yönelik olarak başta sağlık, eğitim, altyapı, gıda ve diğer yaşamsal giderler konusunda olmak üzere [bahsi geçen] Araç kapsamında hızlı bir şekilde mali destek verilmesi mümkün olan

somut projelere dair bir ilk liste, bir hafta içinde ortaklaşa olarak hazırlanacaktır. Bu kaynaklar tam kapasiteyle kullanılacak hale geldiğinde ve yukarıda ifade edilen taahhütler yerine getirildiğinde AB, 2018 yılı sonuna kadar Araç için 3 milyar Avro tutarındaki ek fon kaynağını harekete geçirecektir.

7) AB ve Türkiye, Gümrük Birliğinin güncellenmesi doğrultusunda sürdürülen çalışmaları memnuniyetle karşılamıştır.

8) AB ve Türkiye, 29 Kasım 2015 tarihli ortak açıklamalarında da ifade ettikleri üzere, katılım sürecini canlandırmak konusunda taşıdıkları kararlılığı bir kez daha teyit etmiştir. 17. Faslin 14 Aralık 2015 tarihinde açılmasını memnuniyetle karşılayan AB ve Türkiye, bir sonraki adım olarak da Hollanda Dönem Başkanlığı sırasında 33. Faslin açılmasına karar vermişlerdir. Komisyonun bu doğrultuda Nisan ayında bir teklifte bulunacak olmasını memnuniyetle karşılamışlardır. Diğer fasılların açılmasına dönük hazırlık çalışmaları, mevcut kurallar uyarınca Üye Devletlerin (GKRY kastediliyor) tutumlarına halel getirmeksizin, hızlandırılmış bir yaklaşımla devam edecektir.

9) AB ve Birlik üyesi devletler, özellikle Türkiye sınırına yakın belli alanlarda, yerel nüfusun ve mültecilerin daha güvenli olabilecek alanlarda yaşamasını sağlayacak [şekilde] Suriye içindeki insani koşulların iyileştirilmesi doğrultusunda sarf edilecek tüm ortak çabalarda Türkiye ile birlikte çalışacaktır.

Tüm bu hususlar, birbirine paralel şekilde ilerletilecek ve her ay birlikte kontrol edilecektir.

AB ve Türkiye, 29 Kasım 2015 tarihli ortak açıklama uyarınca, gerektiği hallerde yeniden bir araya gelmeye karar vermiştir.

Bize göre bundan sonra ivedi olarak yapılması gerekenler; Haziran ayına kadar yani AB Dönem Başkanlığı Hollandadan Slovakya'ya geçmeden önce kişilerin Türkiye ve AB arasında vizesiz Serbest Dolaşımı ile ilgili 72 teknik kriterden 35i dışında henüz yerine getirilmemiş olan pasaportların AB ile uyumlu şekilde biyometrik olarak yenilenmesi, Avrupa Konseyinin ilgili bazı Sözleşmelerinin kabulü, vize sisteminin AB ile uyumlu hale getirilmesi, sınır kontrollerinin güçlendirilmesi, göç, suçla mücadele gibi konularda AB ile etkin işbirliği gibi birçok kriteri bir ay içinde yerine getirmektir. Ayrıca AB makamlarının ve Almanya, Fransa, İngiltere gibi etkili AB üyelerinin GKRY i (sözde Kıbrıs Cumhuriyeti (!!!)) üzerinde baskı kurarak; enerji, yargı ve temel haklar, adalet, özgürlük ve güvenlik, eğitim ve kültür ve dış güvenlik ve savunma politikası fasıllarının açılması için vetosunun kaldırılması ve Tam Üyelikle sonuçlanmak üzere bütün fasıllarda müzakerelerin tamamlanması yönünde diplomatik temasları ve lobicilik faaliyetlerini hızlandırmalıdır. Biz de çeşitli INGO yani Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları olarak bu konuda Hükümetten ve Hariciye Teşkilatımızdan çok daha etkili olacağımız inancıyla üzerimize düşen görevi bilhakkın yerine getireceğiz.

Doç. Dr. Uğur ÖZGÖKER